

Тетяна Мороз,
кандидат філологічних наук (PhD),
доцент кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін,
Комунальний заклад «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області»,
Чернівці, Україна,
mtv_09@meta.ua

Оксана Федунівич-Швед,
кандидат філологічних наук (PhD),
доцент кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін,
Комунальний заклад «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області»,
Чернівці, Україна,
fort.2012@ukr.net

**«ЧАС УЧИТИ І ВЧИТИСЯ»: ПОГЛЯДИ М.В. БІЛОГОРКИ –
КОЛИШНЬОГО ДИРЕКТОРА ІНСТИТУТУ –
НА СИСТЕМУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

*Єдина заповідь моя:
Скрізь викривай негідне і потворне.
Лише не зневажай чужого «Я» –
Воно єдине й неповторне.*

Михайло Білогорка

«Час учить і вчитися» – саме так називалася програмна стаття Михайла Васильовича Білогорки, з якою він виступив в обласній газеті «Буковинське віче». У цій статті М.В. Білогорка, директор Інституту (тоді – Чернівецького обласного науково-методичного інституту післядипломної освіти), висловив власний погляд на розвиток освіти в цілому та післядипломної педагогічної освіти зокрема. Михайло Васильович вважав за доцільне не руйнувати старі форми роботи, а наповнювати їх новим змістом. Директував М.В. Білогорка з 1993 по 1997 рр. У цей час Інститут практично залишився без приміщення. Будинок, де до цього він розміщувався, волею обласного керівництва було віддано єврейській школі. Це, на думку Михайла Васильовича, було великою помилкою тодішньої влади. Адже Інститут – це не тільки один з найголовніших освітянських центрів, це, окрім усього іншого, ще й надзвичайно важлива ідеологічна установа, яку потрібно було використовувати для утвердження політики українського державотворення. На жаль, саме цього й не було враховано [2, с. 262]. Також це був час, коли треба було долати тоталітарно-комуністичне минуле в психології багатьох працівників. У своїй роботі на керівній посаді він дотримувався думки, що найлегше – це критикувати колектив і значно важче – вести його за собою.

Варто зазначити, що як директор Михайло Васильович був ініціатором створення творчих груп щодо написання підручників з української мови для румуномовних шкіл. До цих творчих груп входили провідні науковці Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича та досвідчені працівники Інституту. Тоді ж за ініціативи М.В. Білогорки до штатного розпису було введено посаду методиста з українознавства.

Ідеалом людини для Михайла Васильовича завжди був Т.Г. Шевченко, тому 1989 року він став одним з ініціаторів створення обласного осередку Товариства української мови ім. Т. Шевченка. У цей же час зініціював створення в Інституті осередку народного руху України за перебуванням.

У цей період Михайло Васильович читає спецкурси «Роль рідної мови в духовному відродженні суспільства», «Проблеми функціонування української мови на різних історичних етапах», «Методика проведення сучасного уроку української мови», «Ділова українська мова», «Закон про мови та шляхи його реалізації». Окрім того, М.В. Білогорка здійснював

керівництво творчими колективами щодо написання підручників та навчально-методичних посібників з української мови і літератури для шкіл з румунською мовою навчання, став автором багатьох публікацій з освітянських проблем.

Улюбленим методом у роботі для Михайла Васильовича був дослідницько-пошуковий. Саме цей метод, на його думку, сприяє формуванню стійких знань, розвитку критичного мислення і спостережливості. Найголовнішим у навчальному процесі вважав учня – його особистісні характеристики, запити і прагнення. М.В. Білогорка любив повторювати, що педагог повинен дати відповідь на безліч питань, які хвилюють учня. При цьому не залишити його байдужим. Особлива відповідальність лягає на плечі педагога, коли він виступає в ролі викладача, зокрема на курсах підвищення кваліфікації вчителів. Тут мало знань, ерудиції. Потрібно ще й володіти талантом актора, оратора.

М.В. Білогорка став автором більше 40 наукових та науково-методичних публікацій. У вільний час писав вірші. В основному – для дітей. Його твори публікувалися в «Буковинському журналі»; журналах «Перець», «Українська мова і література в школі», збірниках «Веселий ярмарок», «Письменники Буковини – дітям», «Глогорожечка» та ін. Основні праці такі: За велінням часу: з досвіду роботи (Чернівці, 1984), Завжди в пошуку (Українська мова і література в школі, 1987); До джерел слова: з досвіду роботи (Чернівці, 1988); Методичні рекомендації щодо вивчення української мови в 4 класі початкової школи з румунською мовою навчання: посібник для вчителя (Чернівці, 1990, у співавторстві); Шевченківські класи: посібник (Чернівці, 1990); Методичні рекомендації по запровадженню курсу «Народознавство» (Чернівці, 1990, у співавторстві); Українська словесність: посібник для 5 класу шкіл з румунською мовою навчання (Київ, 1992, у співавторстві); Методичні рекомендації щодо вивчення української мови в 5 класі шкіл з румунською мовою навчання: посібник для вчителя (Чернівці, 1992, у співавторстві); Методичні рекомендації щодо вивчення української мови в 6 класі шкіл з румунською мовою навчання: посібник для вчителя (Чернівці, 1992, у співавторстві); Методичні рекомендації щодо вивчення української мови в 7 класі шкіл з румунською мовою навчання: посібник для вчителя (Чернівці, 1992, у співавторстві); Українська мова: посібник для 6 класу шкіл з румунською мовою навчання (Київ, 1992, у співавторстві); Українська мова: посібник для 7 класу шкіл з румунською мовою навчання (Київ, 1992, у співавторстві); Іонел вивчає українську мову: посібник для учнів шкіл з румунською мовою навчання (Чернівці, 1994, у співавторстві); Біблія на уроках літератури в середній школі: посібник для вчителів та учнів (Чернівці, 1994, у співавторстві); Програма з української мови для учнів 1-11 класів шкіл з румунською мовою навчання (Чернівці, 1995); Програма з української мови для учнів 1-11 класів шкіл з румунською мовою навчання (Чернівці, 1996); Письменники Буковини: посібник для учнів 5-11 кл. та вчителів української літератури (Чернівці, 1998, у співавторстві); Мистецтво сімейного життя: навчально-методичний посібник для 10 кл. (Чернівці, 2001); Мистецтво сімейного життя: навчально-методичний посібник для 11 кл. (Чернівці, 2003); Збірник диктантів для шкіл з румунською мовою навчання (Чернівці, у співавторстві).

В освіті Михайло Васильович пропрацював більше 40 років. З них – 27 в Інституті післядипломної педагогічної освіти: завідувач кабінету української мови та літератури, методист української мови та літератури, методист суспільно-гуманітарного відділу, заступник директора з навчально-методичної роботи, директор Інституту, доцент кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін.

Білогорка Михайло Васильович – відмінник народної освіти УРСР (1990), відмінник освіти України (1995), нагороджений грамотами Міністерства освіти і науки України, товариства «Знання».

Надзвичайно цікавою й водночас дуже копіткою справою усього життя Михайла Васильовича було трактування звуків української мови [1]. Пропонуємо вашій увазі дещо з неопублікованого за життя автора.

ЗНАЧЕННЯ ЗВУКІВ МОВИ

Насамперед учні повинні знати: усе, що створив Господь, має значення. У тому числі й звуки, які позначаються на письмі літерами. Звук – це те, що вловлює людина вухом. Діти

знають, що з допомогою звуків, з яких складаються слова, люди можуть спілкуватися, набувати знань. Звук – це те, що *землі Всевишній Ум каже, знак – Всевишнього умовний код.*

Усі слова, що створив Господь, – це коди, з допомогою яких людина, за волею Творця, дає назви предметам, явищам, діям.

Код – користь **Отець дає; користь особі дано; кмітливій особі дано, кількість одиниць дано:** звуків, літер, значень тощо.

На уроках християнської етики, літератури учні дізнаються про те, що Біблія – це Книга, яка продиктована людям Творцем. У ній – Божественна історія створення світу, людини, її взаємини з Творцем, моральні настанови людині. Чи випадково Святе Письмо названо Біблією? Мабуть, ні. Учені вважають, що слово Біблія походить від назви сирійського міста Бібл (ос), звідки стародавні греки завозили папірус, з якого творили книги. Книга по-грецькому – це «*бібліон*», а книги – «*біблія*». Звідси ж і слово **бібліотека** – що означає «книгосховище». Чи випадкові всі ці назви? І що насправді означає Святе Письмо – Біблія?

Для відповіді учням можна задати навідні питання:

1. Чи можна назвати Біблію Божою історією?

Так, бо ця історія продиктована мудрим людям Творцем.

2. Чи можна назвати Біблію Божою історією буття людини?

Так, бо в Біблії розповідається про **буття людини**.

3. Чи можна сказати, що в Біблії розповідається про взаємини людини і Творця?

Саме так. Бо це і становить суть Біблії. При цьому треба зазначити, що Творець має різні назви: Бог, Отець, Господь, Всевишній та ін. Одна з цих назв – Абсолют.

Отже, в слові **Біблія** закодовано **Божу історію (істину) буття людської істоти й Абсолюта**. Складіть із виділених початкових літер слово і ви отримаєте назву Божої книги – Біблія.

А чи мають значення звуки, з яких складаються назви Творця? Для того, щоб відповісти на це питання, ми повинні усвідомити, що в цих назвах передається Сутність Творця. Проаналізуємо хоча б декілька Імен, які має Господь. Найпоширеніше з них – **БОГ**. Згадаємо: Спочатку було Слово. І цим Словом було Слово Бог. Ми знаємо, що Бог створив світ. Він є Автором Буття. Отже, перше, в чому переконаємося, Бог є Буття, що й становить назву першої книги Біблії. По-друге, Бог – Отець людський. По-третє, Бог – Господь, Отець Господа нашого Ісуса Христа.

Отже, підсумовуємо: **БОГ – Буття**

БОГ – Отець

БОГ – Господь

Божий ум творить Творець Абсолют людину. Отже, людина є вінцем творіння Господнього, самого Буття. І світ, який створив Бог, втрачає смисл без людини, якій даровано найвищу якість Творця – Господній Ум. При цьому зауважимо, що в слові БУТИ, з якого й твориться БУТТЯ, через звуки передається смисл людського життя: **Божий ум творити**. А оскільки Бог є любов, добро, благо, то творити їх і є покликанням людини у житті.

Як у небесній назві Бога **Отець**, так і в земній **Отець** передається: **особі творить енергію цілющу**. Джерелом такої небесної цілющої енергії є **сонце**, через яке **Святий Отець небесну цідить енергію**. При цьому зауважимо, що **сонце** в його побутовому значенні – це **світле коло (о) – носій цілющої енергії**. Цією цілющою енергією – світлом і теплом – живиться людина, увесь тваринний і рослинний світ. Про те, що Бог напуває Своєю Божественною Енергією кожную людину, передається і в назвах Творець, Господь, Абсолют.

Творець – Творець Всевишній Отець (особі) робить енергію цілющу: світло і тепло.

Господь – Господній особі світлу поживу дає. Від цієї назви Творця в українській мові виникли слова **господар, господарство, господа**. Господу називають в Україні ще світлицею, і це ще одне свідчення тому, що назва цієї кімнати пов'язана зі Світлом Господнім, небесним джерелом якого є сонце.

Абсолют – Абсолют (Автор) буття сонячне людині творить. Крім цього, **Абсолют** початок (**А**) буття світлої особи – людини творить.

Бог є **любов: людині Бог – Отець Всевишній**. Крім цього, **любов** – це людині **Божя Воля**, заповіт Господній.

З Біблії ми знаємо, що Господь створив світ через Слово: спочатку було Слово. **Слово** – це **світло людській особі** – **Всевишній Отець**, Бог. У перший день творчого натхнення Бог сказав: «Нехай буде світло!» І тоді з темряви пробилось світло. Отже, **словом віщим творить людині Отець світло**. Таким чином, за великим рахунком, Слово, Бог, Світло – синоніми.

Далі Господь створив **небо** – **небесну енергію Бога Отця**. Джерелом цієї небесної енергії для землі є сонце. Тому слово **небо** можна розкодувати ще й так: **небесна енергія Божого сонця (o)**. О – це сонячне коло.

Бог створив прекрасний, гармонійний світ. Господь сказав: «Створімо людину за образом нашим, за подобою нашою, і хай панує над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усією землею, і над усім плазуючим, що плазує на землі».

Особа – образ святого **Отця** – **божа дитина (a)**.

Так Бог створив людину. Дбайливо, з любов'ю Господь з пороку земного створив спочатку чоловіка. І, як сказано в Біблії, дихання життя вдихнув Бог у ніздрі його. Усю силу своєї любові віддав Творець Своему творінню і назвав це творіння – **людина: любов, дитино, на; любе дитя небесного Абсолюта**.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Білогорка М.В. Особливості вивчення фонетики в школі. Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти: наук.-метод. журнал. Вип. 1 (20). Чернівці: Наші книги, 2016. С. 18-21.

2. Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області: дати, події, постаті (з нагоди 75-ліття від часу заснування) / [упоряд. та літ. редакція Т.В. Мороз, О.Т. Федунівич-Швед]. Чернівці: Наші книги, 2015. 288 с. С. 261-262.